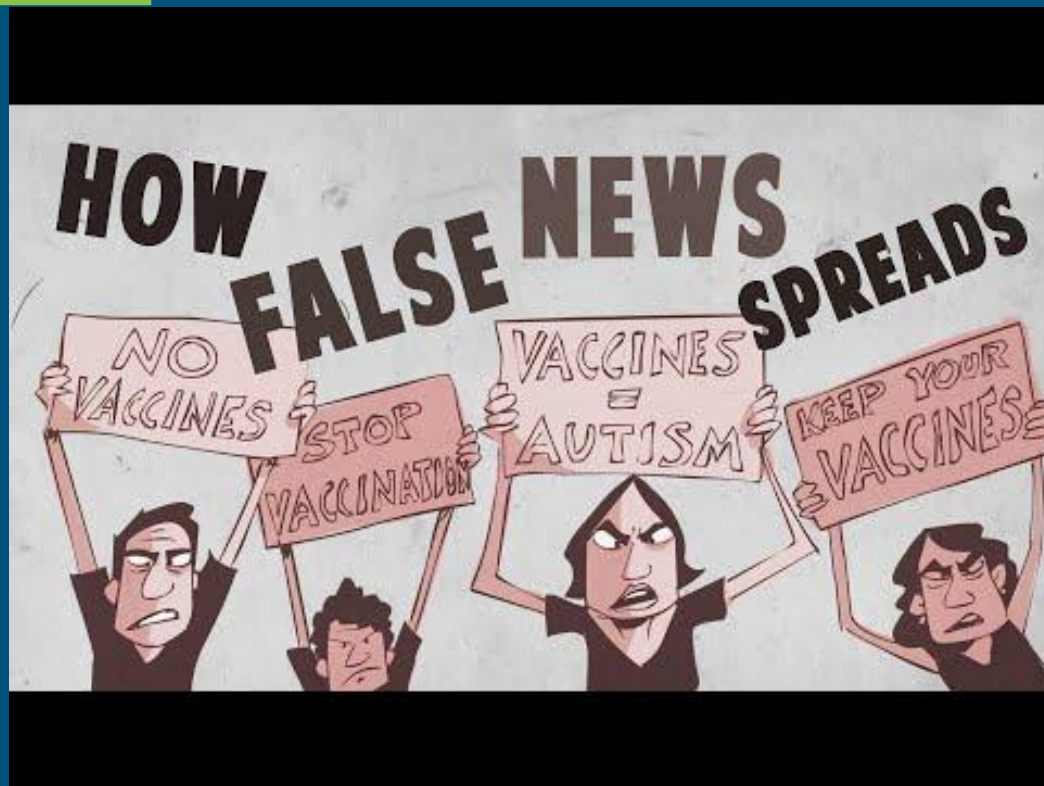

ՓԱՍՏԵՐԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄ

ինչպես դառնալ արհեստավարժ

Հարություն Ծատրյան
մեդիա հետազոտող,
փաստերի ստուգման մասնագետ

Կարճ դասախոսություն՝ ըստ Նոա
Թալվինի,
անհմազհալի հեռիկան՝ Պատրիկ Ամիթ

ՏԵՔՍՏԵՐԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄ

- ինչպես խմբագրել տեքստը և պատկերը թվային միջավայրում (F12-ն օգնում է խմբագրել ցանկացած տեքստ)
- օրիգինալ տեքստերի փնտրում որոնողական համակարգերի միջոցով՝ Google, Yandex, Bing, WolframAlpha

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ N1

- Փնտրեք, թե ինչպիսի եղանակ է եղել Ամստերդամում 2020-ի մարտի 13-ին
- Փնտրեք ՀՀ կառավարության 2020-ի մարտի 16-ի 298 - Ն որոշումը
- Փնտրեք Երևանի քաղաքապետի 17.03.2020թ. 1004-Ա որոշումը

Իրականություն VS կեղծիք

Այս մարդիկ իրական չեն,
ստեղծվել՝ գեներացվել են՝
ThisPersonDoesNotExist.com
հարթակի միջոցով

Ջնջված տեղեկատվության որոնում

- Wayback Machine (<http://web.archive.org/>)
- Google cache

ԲԱՑ ՏՎԹԱԼՆԵՐԻ ԲԱԶԱՆԵՐ

- բաց տվյալները թույլ են տալիս գտնել, վերլուծել և «խոսեցնել» թվերն ու փաստերը,
- առցանց քարտեզներ (Google Earth, Yandex.Maps, Google Street View, HERE, MAPS.me, Wikimapia, STRAVA),
- դատական բազաներ (datalex.am),
- գույքի և եկամուտների հայտարարագրեր (cpcarmenia.am),
- ընտրողների ռեգիստր (elections.am),
- կազմակերպությունների ռեգիստր (e-register.am),
- պետական վիճակագրություն (armstat.am)

ՊԵՏԱԿԱՆ-ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ

- e-gov.am էլ. կառավարում, փաստաթղթեր
- Armeps.am // Gnumner.am պետական գնումներ
- Ինտերակտիվ պետական բյուջե (Adobe Flash Player)
- Իրավական ակտերի միասնական հարթակ
- Իրավական տեղեկատվական համակարգ
- Պետական հայտարարություններ
- Չինժառայողների ապահովագրության հիմնադրամ
- Հարկ վճարողների փնտրման համակարգ
- Տնտեսական գործունեության տեսակների դասակարգիչ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՑ ԲԱԶԱՆԵՐ

- Օդանավեր, թռչող սարքեր, միջազգային թռիչքներ
- Ճովային փոխադրումներ, նավեր
- WHOIS դոմեյնների մասին տվյալներ
- BellingCat toolkit (<http://bit.ly/bcattools>)

Մի ֆանի կարևոր խորհուրդ

- Նախընտրելի է, որ չուղարկեք տեքստային հաղորդագրություն սոցիալական ցանցերով
- Ձեր ասելիքը ձևակերպեք ձայնային հաղորդագրությամբ
- Հիշեք՝ հնարավորություն կա ինչպես տեքստը, այնպես էլ ձայնը խմբագրելու, ներբեռնելու համակարգչի մեջ
- Հանրային Wi-Fi ծածկույթից օգտվելիս ուշադրություն դարձրեք, թե ինչպիսի հաստատությունն է
- Համացանցում ամեն ինչ հնարավոր է արխիվացնել. հրապարակումից առաջ ծանրութեթև արեք, 7 չափեք մեկ կտրելու համար

Ռեսուրսների պայուսակ

Ստուգված

Տեղեկությունների ստուգում

<http://factradar.tilda.ws/>

Շնորհակալություն

Հարցերի դեպքում կարող եմ դիմել՝
htsatryan@ysu.am

